

FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

I N F O R M A C I J A

**o upisu učenika u osnovne i srednje škole u školskoj
2021/22. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine**

Mostar, oktobar/listopad 2021. godine

SADRŽAJ

UVOD.....	3
1. OSNOVNE ŠKOLE	4
1.1. Broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u školskoj 2021/22. godini u Federaciji BiH po kantonima	4
1.2. Zbirni podaci o broju učenika osnovnih škola u školskoj 2021/22. godini u Federaciji BiH i kretanje broja učenika osnovnih škola u periodu školska 2012/13 – 2021/22. godina.....	14
2. SREDNJE ŠKOLE	18
2.1. Broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole u školskoj 2021/22. godini u Federaciji BiH po kantonima	18
2.2. Zbirni podaci o broju učenika srednjih škola u školskoj 2021/22. godini u Federaciji BiH i kretanje broja učenika srednjih škola u periodu školska 2012/13 – 2021/22. godina.....	24
REZIME.....	28
PREPORUKE	30

UVOD

Informacija o upisu učenika u osnovne i srednje škole u školskoj 2021/22. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine je informativno-analitički dokument Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke planiran Programom rada Ministarstva za 2021. godinu radi dostavljanja istog Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na razmatranje. Cilj izrade Informacije o upisu učenika u osnovne i srednje škole u školskoj 2021/22. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine je praćenje broja upisanih učenika u prvi razred osnovnih i srednjih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine i po kantonima, te uporedno prikazivanje prikupljenih podataka za posljednjih deset školskih godina radi praćenja trenda povećanja, odnosno smanjenja broja učenika.

U prvom dijelu Informacije će biti predstavljeni i analizirani podaci o broju upisanih učenika u prvi razred osnovnih škola i ukupnom broju učenika u osnovnim školama za svaki kanton u Federaciji BiH, a zatim i zbirni podaci za Federaciju BiH. Pored navedenog, u prvom dijelu Informacije bit će prikazani i podaci o broju djece koja su u godini pred polazak u osnovnu školu bila obuhvaćena programima predškolskog odgoja i obrazovanja, što je obaveza proizašla iz člana 16. Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini. U drugom dijelu Informacije će biti predstavljeni i analizirani podaci o broju učenika upisanih u prvi razred srednjih škola i ukupnom broju učenika u srednjim školama po kantonima, a zatim i podaci za Federaciju BiH. Na kraju Informacije bit će prezentiran rezime najvažnijih pokazatelja i zaključaka Informacije, te preporuke na koji način se može unaprijediti stanje u osnovnom i srednjem obrazovanju s aspekta pokazatelja o trendovima smanjenja odnosno povećanja broja učenika u osnovnim i srednjim školama u Federaciji BiH.

Nastava u školskoj 2021/22. godini za učenike osnovnih i srednjih škola počela je 1. septembra 2021. godine u Tuzlanskom, Zeničko-dobojskom, Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde i Kantonu Sarajevo, a 6. septembra u Unsko-sanskom, Posavskom, Srednjobosanskom, Hercegovačko-neretvanskom, Zapadnohercegovačkom i Kantonu 10. Svi kantoni su se na početku školske godine opredijelili za povratak učenika osnovnih i srednjih škola u školske klupe i realizaciju nastave u školskim objektima uz poštivanje propisanih higijensko-epidemioloških preporuka i naredbi Federalnog i kantonalnih kriznih štabova ministarstava zdravstva.

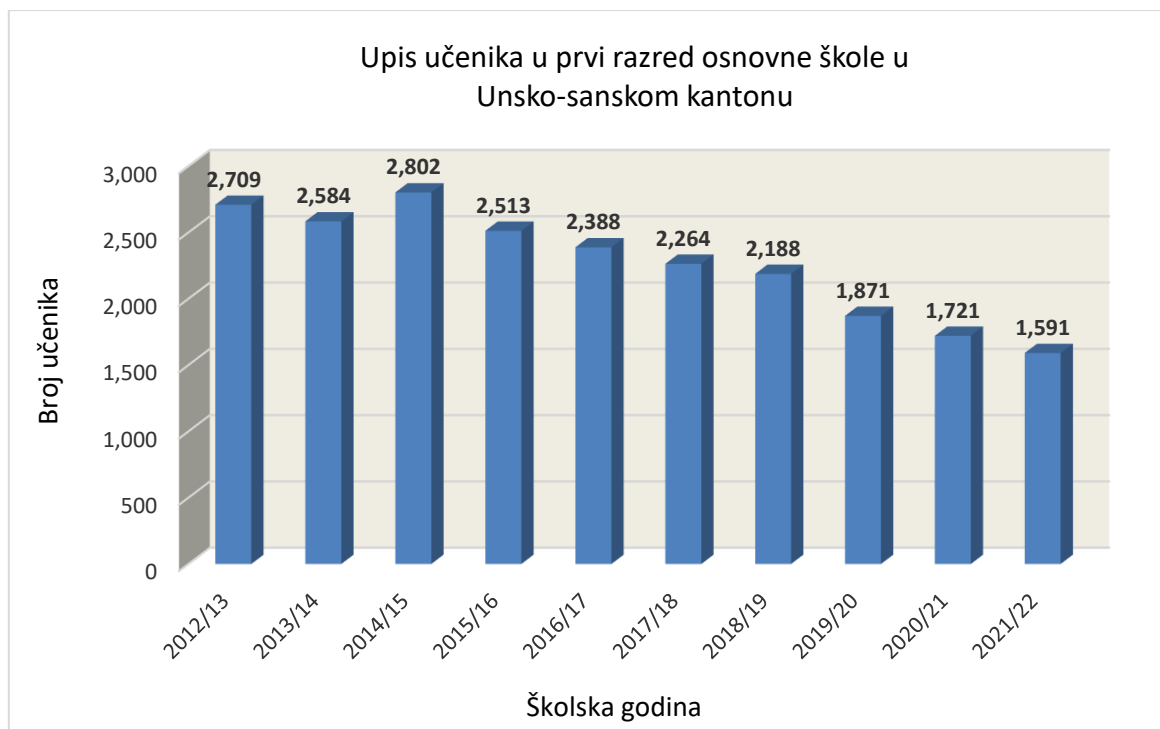
Za izradu Informacije korišteni su podaci Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona, Ministarstva obrazovanja/naobrazbe i nauke/znanosti Tuzlanskog kantona, Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstva za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona, Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, Federalnog zavoda za statistiku i iz drugih izvora.

1. OSNOVNE ŠKOLE

1.1. Broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u školskoj 2021/22. godini u Federaciji BiH po kantonima

Unsko-sanski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2021/22. godini, upisan je **1.591** učenik, što je manje za 130 učenika, odnosno 7,55% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Ukoliko analiziramo podatke o upisu učenika u desetogodišnjem periodu, ustanovit ćemo da se, izuzev u školskoj 2014/15. godini, broj učenika u posmatranom periodu kontinuirano smanjivao. U školskoj 2021/22. godini, broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole manji je za 1.118 učenika ili 41,27% u odnosu na školsku 2012/13. godinu, koja predstavlja početak perioda posmatranja.

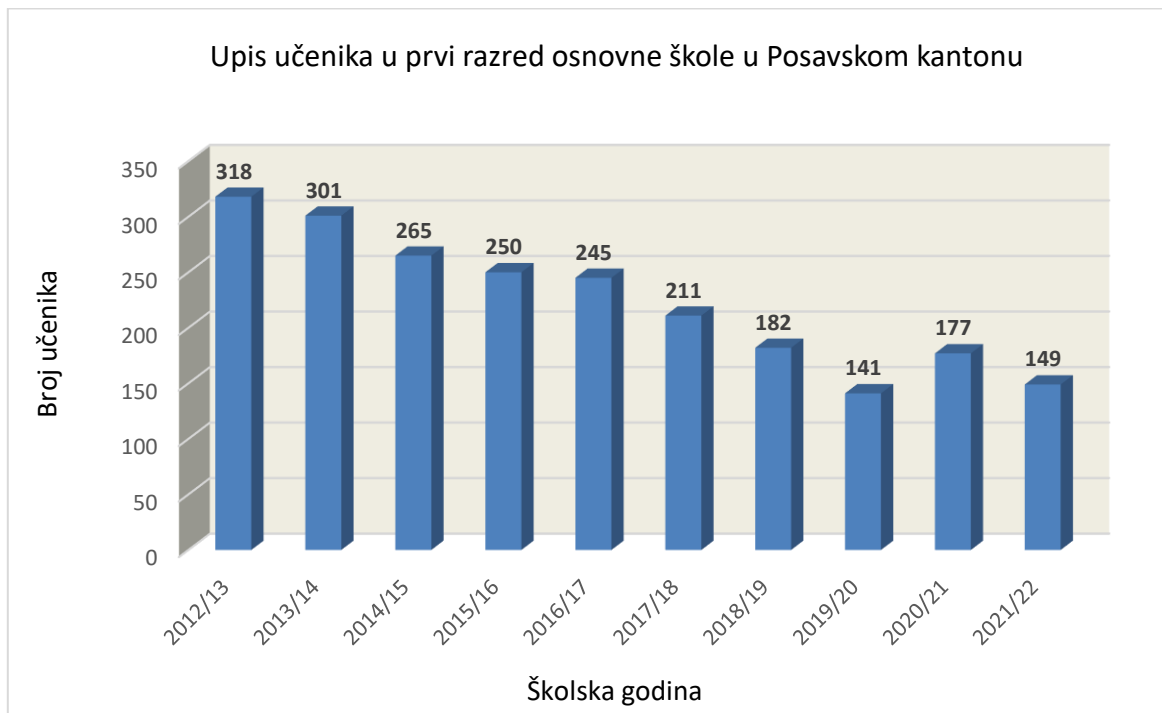
Prema podacima resornog kantonalnog ministarstva, broj djece koja su u godini pred polazak u osnovnu školu bila uključena u programe predškolskog odgoja i obrazovanja je 388, što predstavlja obuhvat od 24,39%.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2021/22. godini u Unsko-sanskom kantonu je **16.413**, što je za 1.621 učenika ili 8,99% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Broj učenika s invaliditetom koji se školuju u redovnim osnovnim školama i za koje je nadležno kantonalno ministarstvo izdalo rješenja za asistente u nastavi je 157.

Posavski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2021/22. godini, upisano je **149** učenika, što je za 28 učenika ili 15,82% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Posmatrano u desetogodišnjem periodu, broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole bilježi fluktuacije, s tendencijom značajnog smanjenja broja učenika. Poređenjem podataka o broju učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u tekućoj u odnosu na školsku 2012/13. godinu, ustanovljeno je da je ove školske godine upisano 169 učenika, odnosno 53,14%, manje.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2021/22. godini u Posavskom kantonu je **1.680**, što je smanjenje za 82 učenika ili 4,65% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Tuzlanski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2021/22. godini, upisano je **3.728** učenika, što su 164 učenika manje ili 4,21% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Posmatramo li prikazani desetogodišnji period, evidentno je da je broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u Tuzlanskom kantonu prve tri godine posmatranog perioda fluktuirao, a od školske 2015/16. do školske 2021/22. godine se kontinuirano smanjivao. Broj upisanih učenika prvog razreda osnovnih škola u tekućoj školskoj godini je za 778 učenika manji u odnosu na školsku 2012/13. godinu (početna godina posmatranja u desetogodišnjem periodu), odnosno manji je za 17,27%.

Vrijedno je spomenuti da je od 3.728 učenika upisanih u prvi razred osnovne škole njih 3.665 bilo uključeno u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u školu, što predstavlja obuhvat od 98,31%.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2021/22. godini u Tuzlanskom kantonu je **36.568** učenika, što je za 729 učenika ili 2,03% više u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Zeničko-dobojski kanton

U školskoj 2021/22. godini, u prvi razred osnovne škole upisan je **3.261** učenik. U poređenju sa prošlom školskom godinom, u tekućoj je upisano 40 učenika manje, odnosno 1,21%.

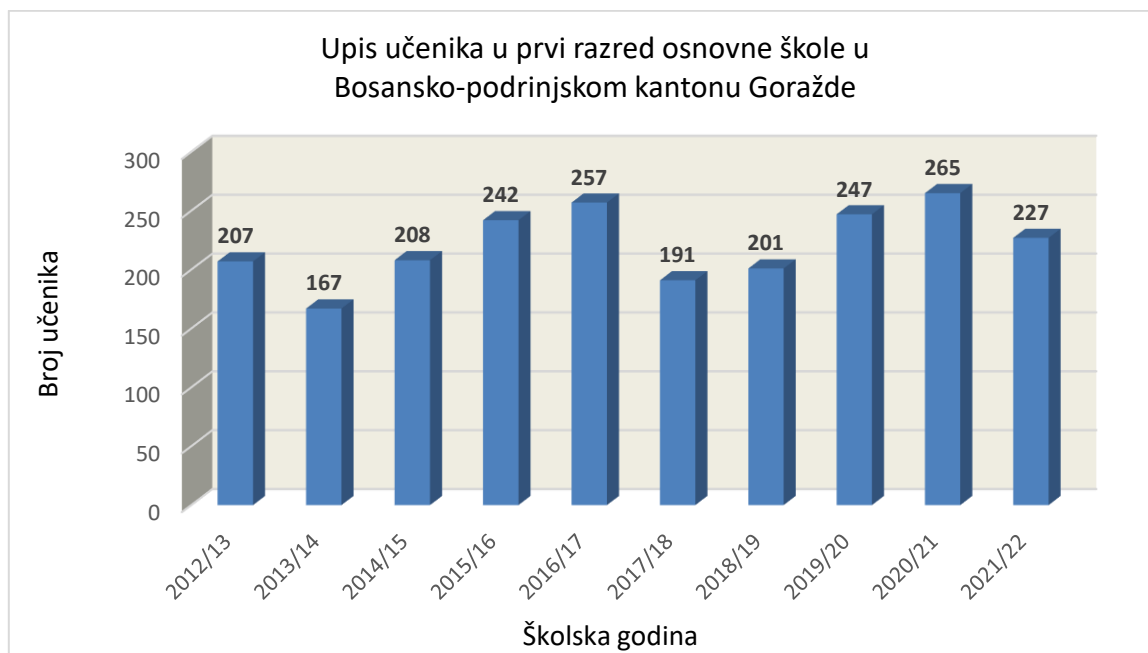

Posmatranjem grafičkog prikaza podataka o broju učenika upisanih u prvi razred osnovne škole, može se primijetiti da je broj učenika fluktuirao u posmatranom periodu s tendencijom smanjenja broja učenika. Broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini je za 513 učenika ili 13,59% manji u odnosu na školsku 2012/13. godinu, koja predstavlja početak perioda posmatranja.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2021/22. godini u Zeničko-dobojskom kantonu je **31.695**, uključujući 1.012 učenika s invaliditetom, od kojih 963 učenika s invaliditetom pohađaju redovne osnovne škole. U odnosu na prethodnu školsku godinu, ukupan broj učenika osnovnih škola se smanjio za 79 učenika ili 0,25%.

Bosansko-podrinjski kanton Goražde

U školskoj 2021/22. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je 227 učenika, što je 38 učenika manje u odnosu na prethodnu školsku godinu i predstavlja smanjenje za 14,34%.

Broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde u posmatranom periodu je značajno fluktuirao. U tekućoj školskoj godini, broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u odnosu na početak perioda posmatranja (školska 2012/13. godina) veći je za 20 učenika ili 9,66%.

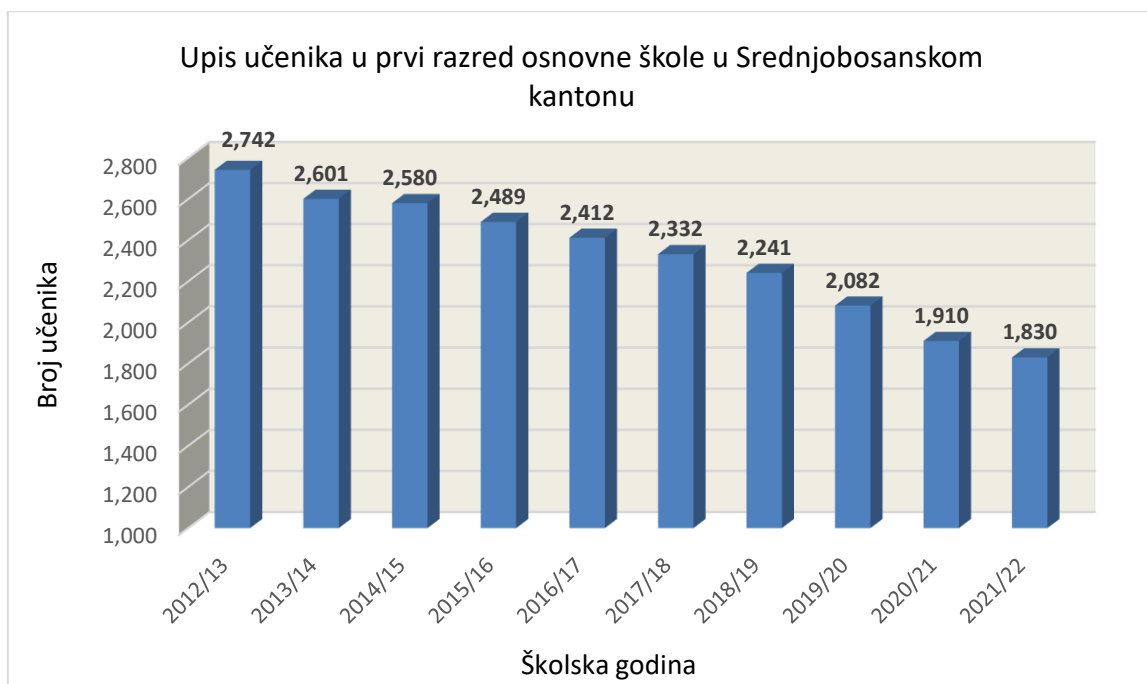
Broj djece koja su u godini pred polazak u osnovnu školu bila uključena u programe predškolskog odgoja i obrazovanja je 80, što predstavlja obuhvat od 35,24%. Razlog zašto nije bio obuhvaćen veći postotak djece jeste taj što je program predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, kojeg organizira nadležno kantonalno ministarstvo, bio dobrovoljan, a ne obavezan, radi pandemije COVID-19.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde u školskoj 2021/22. godini je **1.984**, što je za 37 učenika ili 1,86% više u odnosu na prethodnu školsku godinu. Broj učenika s invaliditetom u redovnim osnovnim školama je 15.

Srednjobosanski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2021/22. godini, upisano je **1.830** učenika, što je za 80 učenika ili 4,19% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Posmatranjem grafičkog prikaza kretanja broja učenika prvih razreda osnovne škole u desetogodišnjem periodu, može se uočiti trend kontinuiranog smanjenja broja učenika. Poređenjem broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini u odnosu na početak perioda posmatranja (školska 2012/13. godina), može se konstatirati da je broj učenika u ovoj školskoj godinji manji za 912 učenika ili 33,26%.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Srednjobosanskom kantonu u školskoj 2021/22. godini je **19.462**, što je za 547 učenika ili 2,73% manje nego u prethodnoj školskoj godini.

Hercegovačko-neretvanski kanton

U školskoj 2021/22. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **1.787** učenika, što predstavlja povećanje za 29 učenika ili 1,65% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Posmatranjem kretanja broja učenika u desetogodišnjem periodu, može se uočiti da je broj učenika prvog razreda fluktuirao s tendencijom smanjenja. Broj učenika prvih razreda u tekućoj školskoj godini u odnosu na početnu godinu posmatranja manji je za 207 učenika ili 10,38%.

U godini prije polaska u školu, 340 djece ovog uzrasta ili 19% bilo je uključeno u redovne cjelodnevne ili poludnevne programe u predškolskim ustanovama, a još 38 djece u pripreme programe koji se realiziraju u tri predškolske ustanove na području ovog kantona za djecu koja nisu uključena u redovne programe. Pored navedenog, organizirani su i kraći programi pripreme za školu za 18 djece od strane nevladine organizacije „Prvi pupoljci“ Stolac. Vrijedi spomenuti i to da je IV osnovna škola Mostar vlastitim sredstvima omogućila realizaciju aktivnosti koje predstavljaju nastavak projekta UNICEF-a „Povećajmo mogućnosti djeci u BiH za rano učenje“.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u školskoj 2021/22. godini u Hercegovačko-neretvanskom kantonu je **16.540**. U odnosu na prethodnu školsku godinu, ukupan broj učenika je gotovo identičan, tj. prošle godine taj broj je iznosio 16.555.

Zapadnohercegovački kanton

U školskoj 2021/22. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **795** učenika, što predstavlja smanjenje za 8 učenika ili 1% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

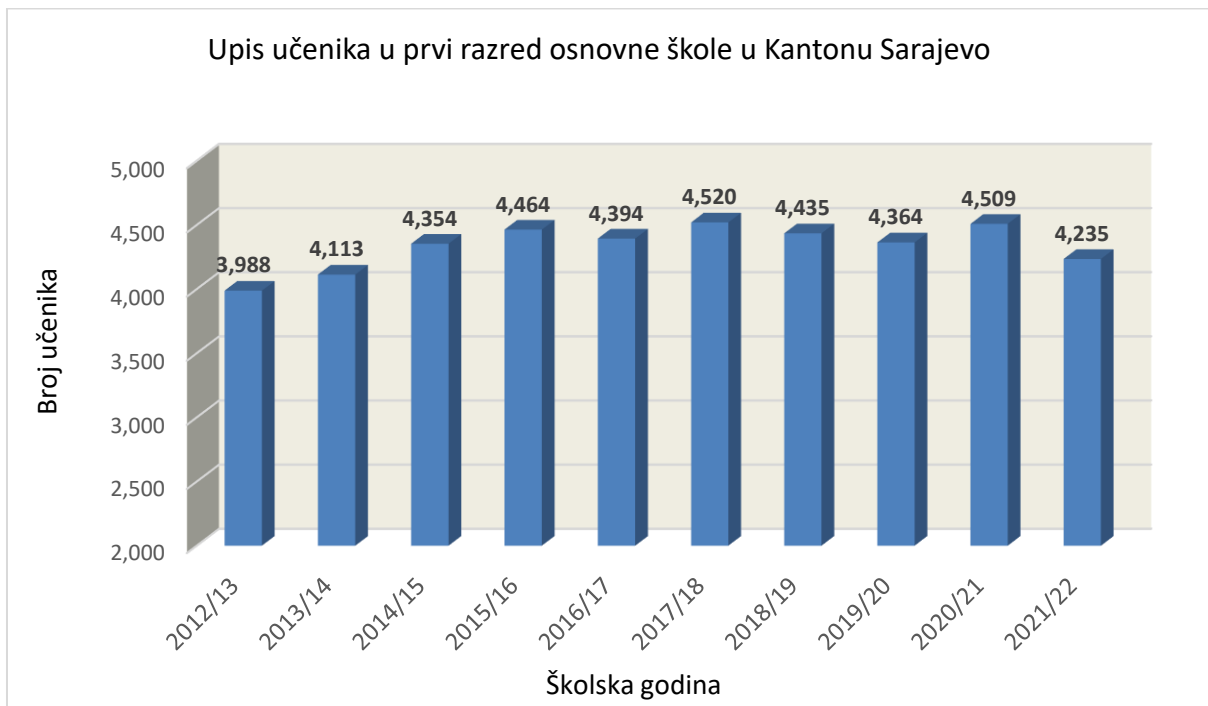

Ukoliko posmatramo kretanje broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u desetogodišnjem periodu, uočiti ćemo da je u Zapadnohercegovačkom kantonu broj upisanih učenika fluktuirao, a u odnosu na početnu godinu promatranja u tekućoj školskoj godini je upisano 193 učenika manje ili 19,53%.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u školskoj 2021/22. godini u Zapadnohercegovačkom kantonu je **7.433**, što je za 165 učenika ili 2,17% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Kanton Sarajevo

U školskoj 2021/22. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **4.235** učenika, što je 274 učenika ili 6,08% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

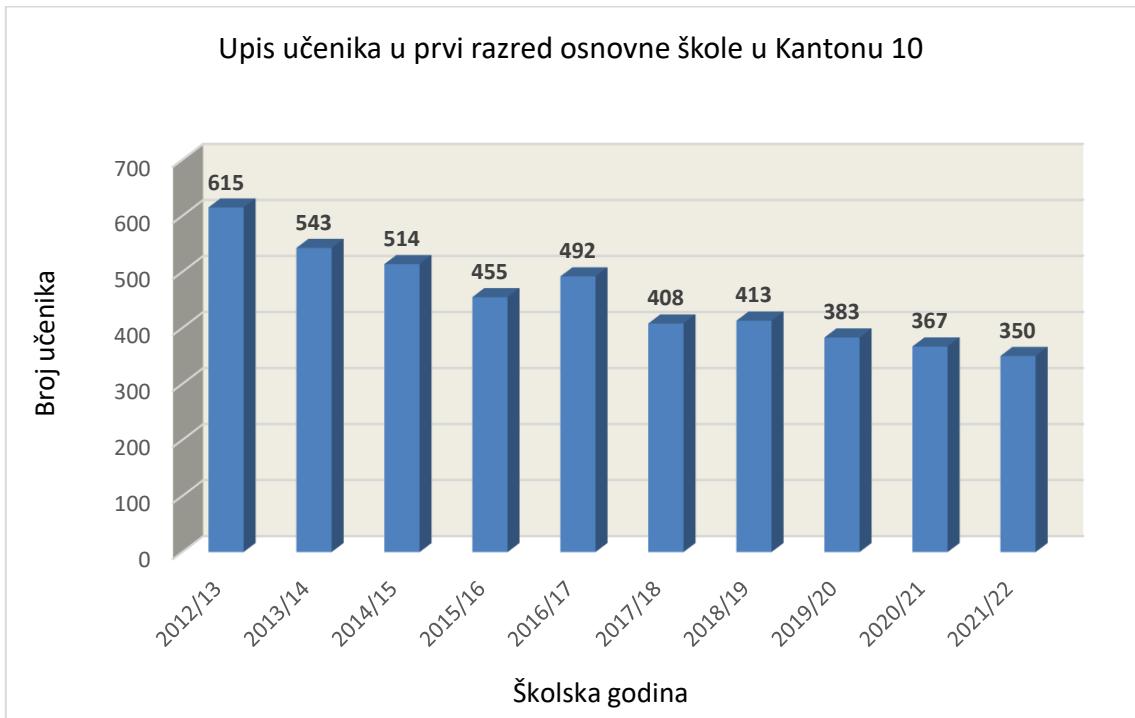
Kao što se može vidjeti iz grafikona koji prikazuje kretanje broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole, u desetogodišnjem periodu broj učenika je fluktuirao. Poređenjem broja upisanih učenika u ovoj školskoj godini u odnosu na školsku 2012/13. godinu, tj. početnu godinu u desetogodišnjem periodu, može se konstatirati da je broj učenika veći za 247, odnosno 6,19%.

Broj djece koja su u godini pred polazak u osnovnu školu bila uključena u programe predškolskog odgoja i obrazovanja je 4200, što čini obuhvat od 99,17%.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Kantonu Sarajevo u školskoj 2021/22. godini je **37.777**, što je za 266 učenika ili 0,7% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Kanton 10

U školskoj 2021/22. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **350** učenika, što je za 17 učenika ili 4,63% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Iz grafikona iznad može se vidjeti da je broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u posmatranom periodu fluktuirao s tendencijom smanjenja broja učenika. Ukoliko uporedimo podatak o broju učenika prvog razreda u tekućoj školskoj godini s podatkom iz školske 2012/13. godine, može se zaključiti da je broj učenika u ovoj školskoj godini manji za 265 učenika ili 43,08% u odnosu na početnu godinu analize.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Kantonu 10 u školskoj 2021/22. godini je **3.593**, što je manje za 162 učenika ili 4,31% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

1.2. Zbirni podaci o broju učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2021/22. godini i kretanje broja učenika osnovnih škola u periodu školska 2012/13 – 2021/22. godina

Tabela 1: Broj učenika u osnovnim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2021/22. godini

Redni broj	Kanton	Broj učenika	
		Prvi razred	Ukupno:
1.	Unsko-sanski	1.591	16.413
2.	Posavski	149	1.680
3.	Tuzlanski	3.728	36.568
4.	Zeničko-dobojski	3.261	31.695
5.	Bosansko-podrinjski	227	1.984
6.	Srednjobosanski	1.830	19.462
7.	Hercegovačko-neretvanski	1.787	16.540
8.	Zapadnohercegovački	795	7.433
9.	Kanton Sarajevo	4.235	37.777
10.	Kanton 10	350	3.593
Ukupno Federacija BiH		17.953	173.145

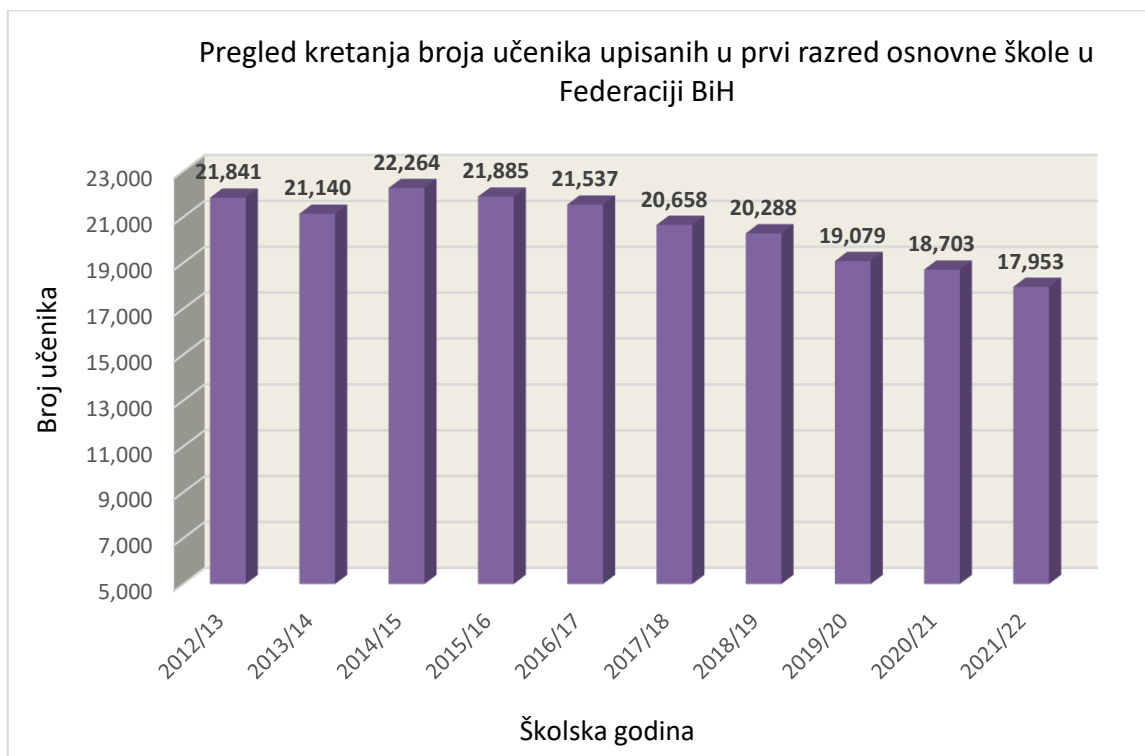
Izvor: Podaci u tabeli 1 prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz drugih izvora

Tabela 2: Pregled kretanja broja učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2012/13 – 2021/22. godina

R. br.	Kanton	Školska godina										Povećanje/smanjenje	% promjene ¹
		2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22		
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j		
1.	USK	2709	2584	2802	2513	2388	2264	2188	1871	1721	1591	-118	-41,3%
2.	PK	318	301	265	250	245	211	182	141	177	149	-169	-53,1%
3.	TK	4506	4323	4505	4648	4497	4295	4208	3961	3892	3728	-778	-17,3%
4.	ZDK	3774	3729	4041	4003	3964	3656	3665	3402	3301	3261	-513	-13,6%
5.	BPK	207	167	208	242	257	191	201	247	265	227	20	9,7%
6.	SBK	2742	2601	2580	2489	2412	2332	2241	2082	1910	1830	-912	-33,3%
7.	HNK	1994	1913	2039	1984	2002	1948	1880	1836	1758	1787	-207	-10,4%
8.	ZHK	988	866	956	837	886	869	875	792	803	795	-193	-19,5%
9.	KS	3988	4113	4354	4464	4394	4520	4435	4364	4509	4235	247	6,2%
10.	K10	615	543	514	455	492	408	413	383	367	350	-265	-43,1%
Σ Federacija BiH		21.841	21.140	22.264	21.885	21.537	20.658	20.288	19.079	18.703	17.953	-3.888	-17,8%

Izvor: Podaci u tabeli 2 za školsku 2012/13, 2013/14, 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19, 2019/20. i 2020/21. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 185/2013, 201/2014, 217/2015, 235/2016, 250/2017, 270/2018, 288/2019, 308/2020 i 326/2021. Podaci koji se odnose na školsku 2021/22. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz drugih izvora.

¹ Zaokruženo na jednu decimalu

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine

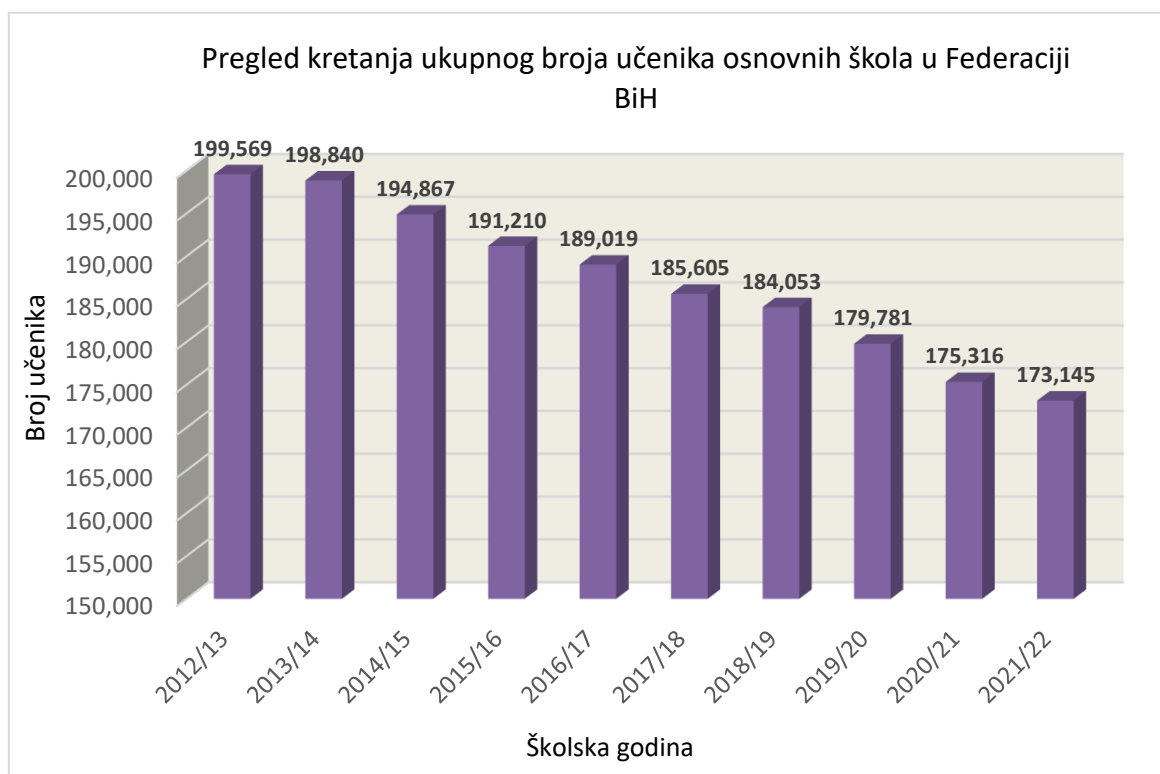
Analizom kretanja broja učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine od školske 2012/13. godine do školske 2021/22. godine, može se primijetiti da je broj učenika u posmatranom periodu fluktuirao s tendencijom smanjenja. Broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u Federaciji BiH u tekućoj školskoj godini u odnosu na početnu godinu posmatranja (školsku 2012/13. godinu) manji je za 3.888 učenika ili 17,8%.

Ukoliko analiziramo podatke iz tabele 2, evidentno je da je u posljednjih deset školskih godina došlo do smanjenja broja upisanih učenika u devet kantona, a jedino Bosansko-podrinjski kanton Goražde bilježi povećanje broja upisanih učenika. Ukoliko posmatramo procentualne pokazatelje o smanjenju broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini u odnosu na početnu godinu desetogodišnjeg perioda, uočiti ćemo da je najznačajnije smanjenje broja upisanih učenika zabilježeno u sljedeća tri kantona: Unsko-sanski kanton (-41,3%), Posavski kanton (-53,1%) i Kanton 10 (-43,1%).

Tabela 3: Pregled kretanja ukupnog broja učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2012/13 – 2021/22. godina

R. br.	Kanton	Školska godina										Povećanje/ smanjenje	% promjene ² (k/a)×100
		2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22		
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j		
1.	USK	25.634	25.758	24.602	23.618	22.764	21.862	20.716	19.176	18.034	16.413	-9.221	-36%
2.	PK	3.185	3.061	2.790	2.621	2.431	2.259	2.071	1.877	1.762	1.680	-1.505	-47,3%
3.	TK	40.082	40.028	39.838	39.416	38.927	38.111	37.612	36.655	35.839	36.568	-3.514	-8,8%
4.	ZDK	35.348	35.228	34.602	34.089	34.371	33.529	32.952	32.698	31.774	31.695	-3.653	-10,3%
5.	BPK	2.062	2.061	1.950	1.908	1.929	1.889	1.871	1.891	1.947	1.984	-78	-3,8%
6.	SBK	24.562	23.671	22.957	22.020	21.547	20.974	21.729	20.826	20.009	19.462	-5.100	-20,8%
7.	HNK	18.937	18.283	18.213	17.785	17.365	17.337	17.262	16.852	16.555	16.540	-2.397	-12,7%
8.	ZHK	9.079	8.754	8.537	8.401	7.961	7.666	7.871	7.830	7.598	7.433	-1.646	-18,1%
9.	KS	34.957	36.483	36.143	35.717	36.789	37.372	37.669	37.917	38.043	37.777	2.820	8,1%
10.	K10	5.723	5.513	5.235	5.141	4.935	4.606	4.300	4.059	3.755	3.593	-2.130	-37,2%
Σ Federacija BiH		199.569	198.840	194.867	191.210	189.019	185.605	184.053	179.781	175.316	173.145	-26.424	-13,2%

Izvor: Podaci u tabeli 3 za školsku 2012/13, 2013/14, 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19, 2019/20. i 2020/21. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 185/2013, 201/2014, 217/2015, 235/2016, 250/2017, 270/2018, 288/2019, 308/2020 i 326/2021. Podaci koji se odnose na školsku 2021/22. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz drugih izvora.

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine

² Zaokruženo na jednu decimalu.

Pregled kretanja ukupnog broja učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period od školske 2012/13. do školske 2021/22. godine ukazuje na kontinuirano smanjenje broja učenika osnovnih škola. Prema zbirnim podacima za Federaciju BiH, broj učenika osnovnih škola je u tekućoj školskoj godini, u odnosu na početnu godinu desetogodišnjeg perioda, manji za 26.424 učenika ili 13,2%.

Smanjenje broja učenika osnovnih škola evidentno je u devet kantona u Federaciji BiH, a Kanton Sarajevo je jedini kanton koji bilježi pozitivan trend, odnosno povećanje broja učenika za 2.820 učenika ili 8,1%.

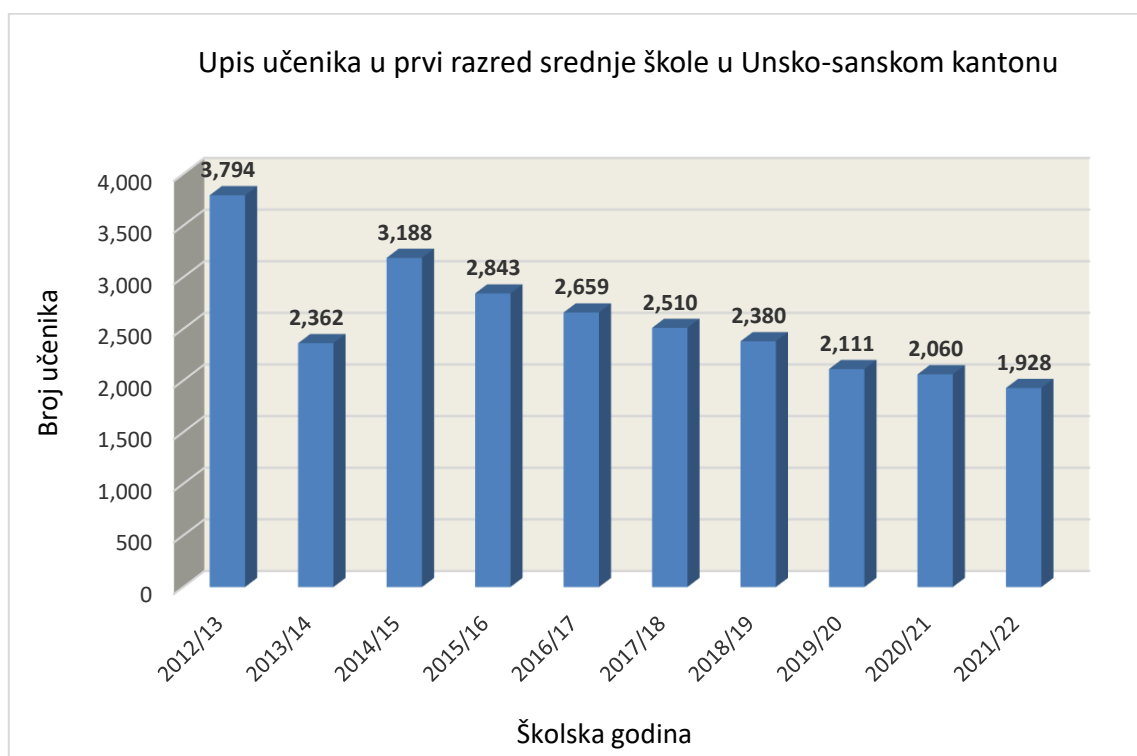
Ukoliko analiziramo procentualne podatke za sve kantone, najveće smanjenje broja učenika u tekućoj školskoj godini u odnosu na prvu godinu desetogodišnjeg perioda (školsku 2012/13. godinu), je u sljedeća tri kantona: Unsko-sanski (-36%), Posavski (-47,3%) i Kanton 10 (-37,2%).

2. SREDNJE ŠKOLE

2.1. Broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole u školskoj 2021/22. godini u Federaciji BiH po kantonima

Unsko-sanski kanton

U prvi razred srednjih škola Unsko-sanskog kantona u školskoj 2021/22. godini upisano je **1.928** učenika. U odnosu na prošlu školsku godinu, upisana su 132 učenika manje, odnosno 6,41%.

Ukoliko posmatramo kretanje broja upisanih učenika u desetogodišnjem periodu, evidentan je trend smanjenja broja upisanih učenika. Izuzetak od ovog trenda predstavlja školska 2014/15. godina, u kojoj je zabilježeno povećanje broja upisanih učenika u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Upoređujući broj upisanih učenika u ovoj školskoj godini u odnosu na početnu godinu posmatranja (školska 2012/13. godina), broj upisanih učenika u tekućoj školskoj godini manji je za 1.866, što u procentima iznosi 49,18%. Ipak, treba imati u vidu činjenicu da je školska 2012/13. godina sa značajno većim brojem učenika u odnosu na sve naredne školske godine u posmatranom periodu, te bi ovu razliku trebalo tretirati s oprezom, a ne kao siguran pokazatelj o procentu smanjenja broja učenika u ovom periodu.

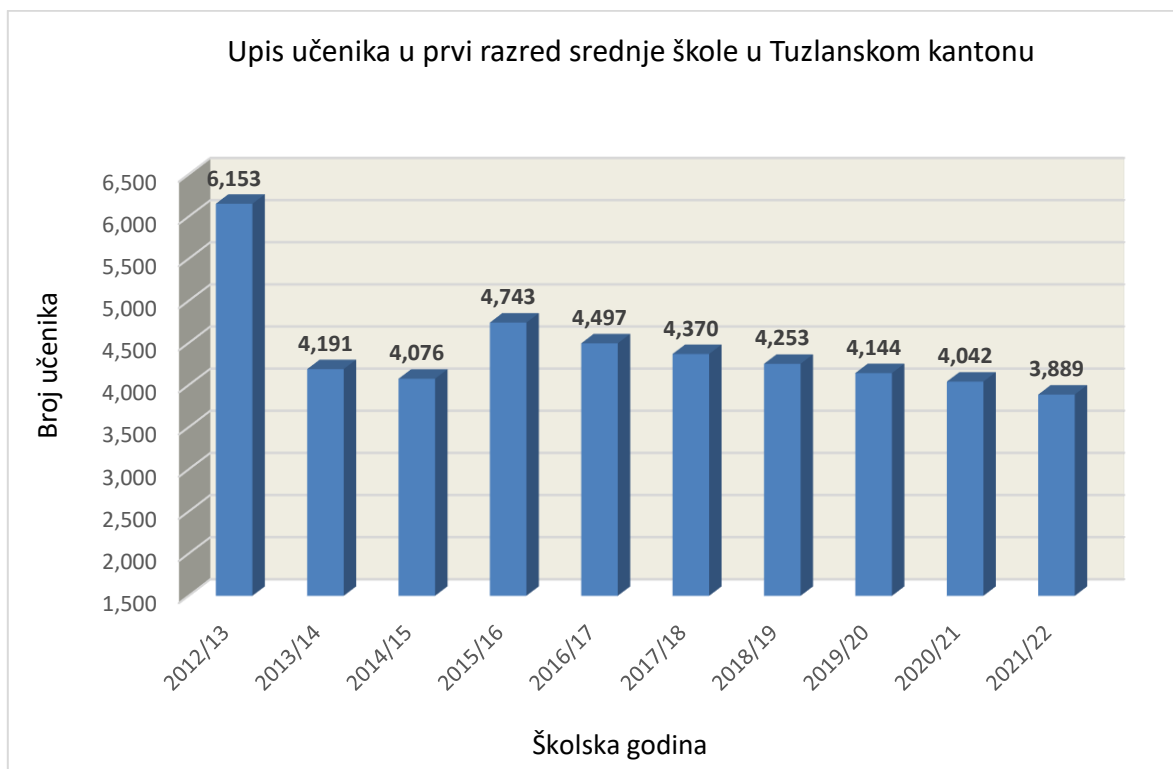
Ukupan broj učenika koji se obrazuju u srednjim školama u Unsko-sanskom kantonu u školskoj 2021/22. godini je **7.105**, što je za 396 učenika ili 5,28% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Posavski kanton

Resorno kantonalno ministarstvo nije dostavilo podatke o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole i ukupnom broju učenika srednje škole u Posavskom kantonu.

Tuzlanski kanton

U prvi razred srednjih škola Tuzlanskog kantona u školskoj 2021/22. godini upisano je **3.889** učenika. U odnosu na prethodnu školsku godinu, ove školske godine upisana su 153 učenika manje, što predstavlja smanjenje za 3,79%.

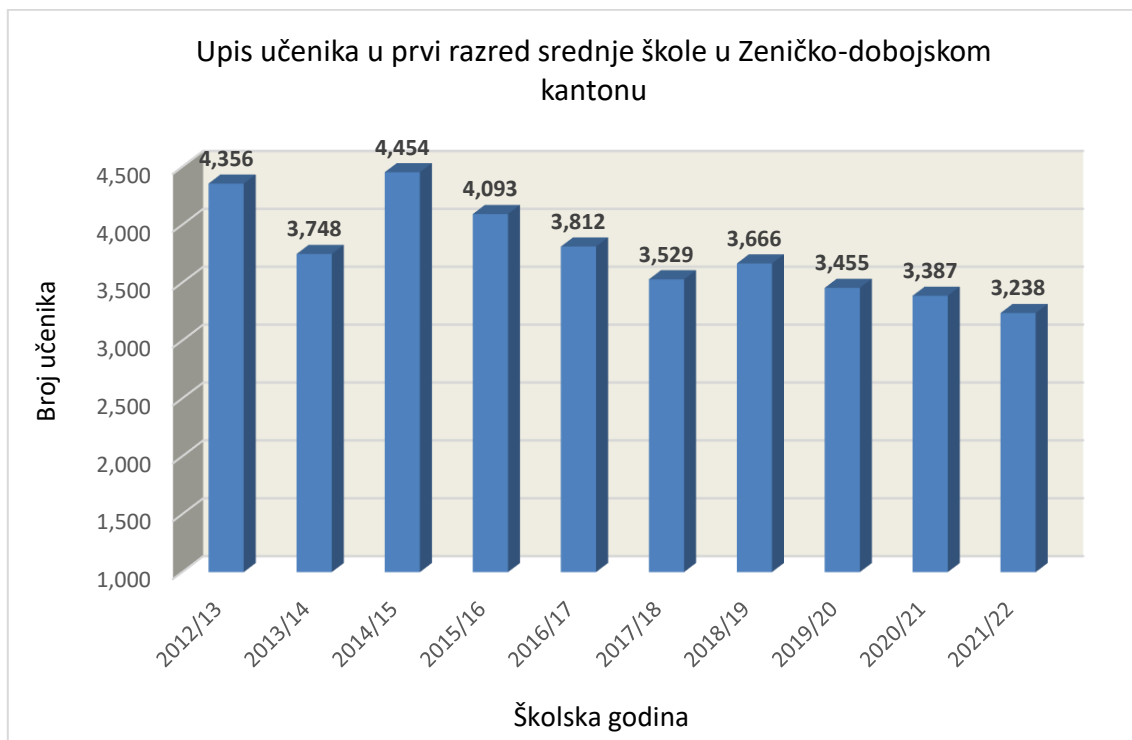
Kada je u pitanju period prikazan u grafikonu, broj upisanih učenika u prvi razred srednjih škola u Tuzlanskom kantonu je fluktuirao s tendencijom smanjenja broja upisanih učenika.

Upoređujući podatak o broju upisanih učenika u tekućoj školskoj godini s podatkom od početka perioda posmatranja (školska 2012/13. godina), broj upisanih učenika u tekućoj školskoj godini manji je za 2.264, što u procentima iznosi 36,8%. Ipak, treba imati u vidu činjenicu da početna godina posmatranja ima značajno veći broj učenika u odnosu na sve naredne školske godine u posmatranom periodu, te bi ovu razliku trebalo tretirati s oprezom, a ne kao siguran pokazatelj o procentu smanjenja broja učenika u ovom periodu.

Ukupan broj učenika srednjih škola u školskoj 2021/22. godini u Tuzlanskom kantonu je **14.669**, što je za 254 učenika ili 1,73% manje nego u prethodnoj školskoj godini.

Zeničko-dobojski kanton

U prvi razred srednjih škola Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2021/22. godini upisano je **3.238** učenika. U odnosu na prethodnu školsku godinu, ove školske godine upisano je 149 učenika manje, što predstavlja smanjenje za 4,4%.

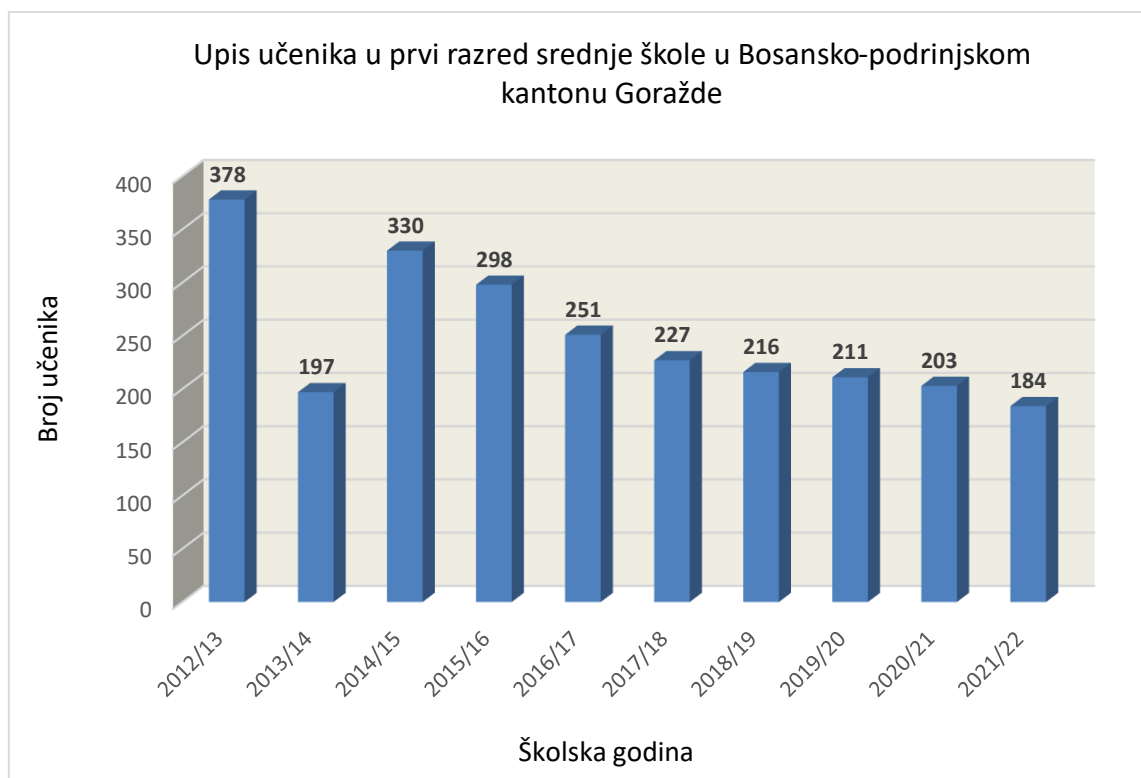
Što se tiče perioda prikazanog u grafikonu, broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole fluktuirao je i u Zeničko-dobojskom kantonu s tendencijom smanjenja broja upisanih učenika.

Upoređujući podatak o broju upisanih učenika u tekućoj školskoj godini s podatkom od početka perioda posmatranja (školska 2012/13. godina), uočit ćemo da je broj upisanih učenika u ovoj školskoj godini manji za 1.118 učenika ili 25,67%.

Ukupan broj učenika koji se obrazuju u srednjim školama u školskoj 2021/22. godini u Zeničko-dobojskom kantonu je **12.183**, uključujući 376 učenika s invaliditetom. U odnosu na prethodnu školsku godinu, ukupan broj učenika srednjih škola manji je za 182 učenika ili 1,47%.

Bosansko-podrinjski kanton Goražde

U prvi razred srednje škole u školskoj 2021/22. godini upisana su **184** učenika. U odnosu na prethodnu školsku godinu, u tekućoj školskoj godini upisano je 19 učenika ili 9,36% manje.

Podaci prikazani u grafikonu ukazuju na to da je broj učenika upisanih u prvi razred srednje škole značajno fluktuirao s tendencijom smanjenja. Poređenjem podataka o upisu učenika iz tekuće školske godine s podacima zabilježenim na početku perioda posmatranja (školska 2012/13. godina), broj učenika koji su ove školske godine upisani u prvi razred srednje škole manji je za 194 učenika ili 51,32%.

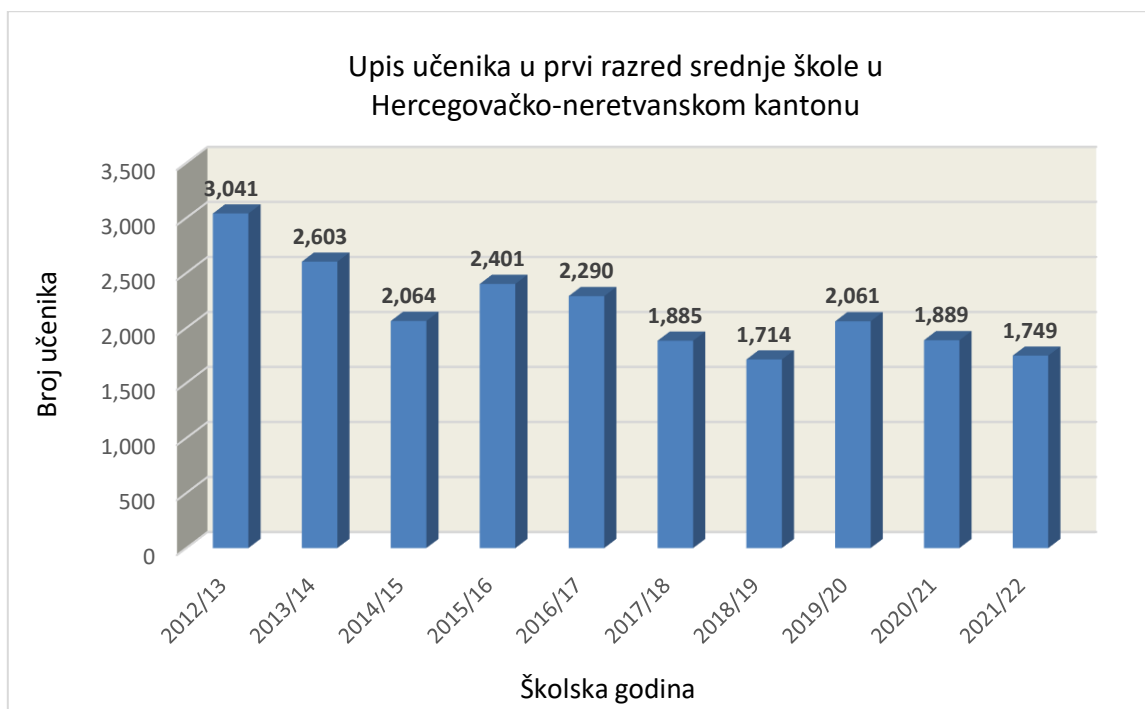
Ukupan broj učenika srednjih škola u školskoj 2021/22. godini u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde je **749**, uključujući 4 učenika s invaliditetom. U odnosu na prethodnu školsku godinu, broj učenika srednjih škola manji je za 39 učenika ili 4,95%.

Srednjobosanski kanton

Resorno kantonalno ministarstvo nije dostavilo podatke o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole i ukupnom broju učenika srednje škole u Srednjobosanskom kantonu.

Hercegovačko-neretvanski kanton

U prvi razred srednjih škola u Hercegovačko-neretvanskom kantonu upisano je **1.749** učenika u školskoj 2021/22. godini. U odnosu na prethodnu školsku godinu, upisano je 140 učenika manje, što čini procentualno smanjenje od 7,41%.

U posmatranom desetogodišnjem periodu, broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole u Hercegovačko-neretvanskom kantonu je fluktuirao s tendencijom smanjenja broja učenika. U tekućoj školskoj godini, broj upisanih u prvi razred srednje škole je manji za 1.292 učenika ili 42,49% u odnosu na školsku 2012/13. godinu, koja predstavlja početak perioda posmatranja.

Ukupan broj učenika srednjih škola u školskoj 2021/22. godini u Hercegovačko-neretvanskom kantonu je **6.991**, što predstavlja smanjenje za 64 učenika ili 0,92% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

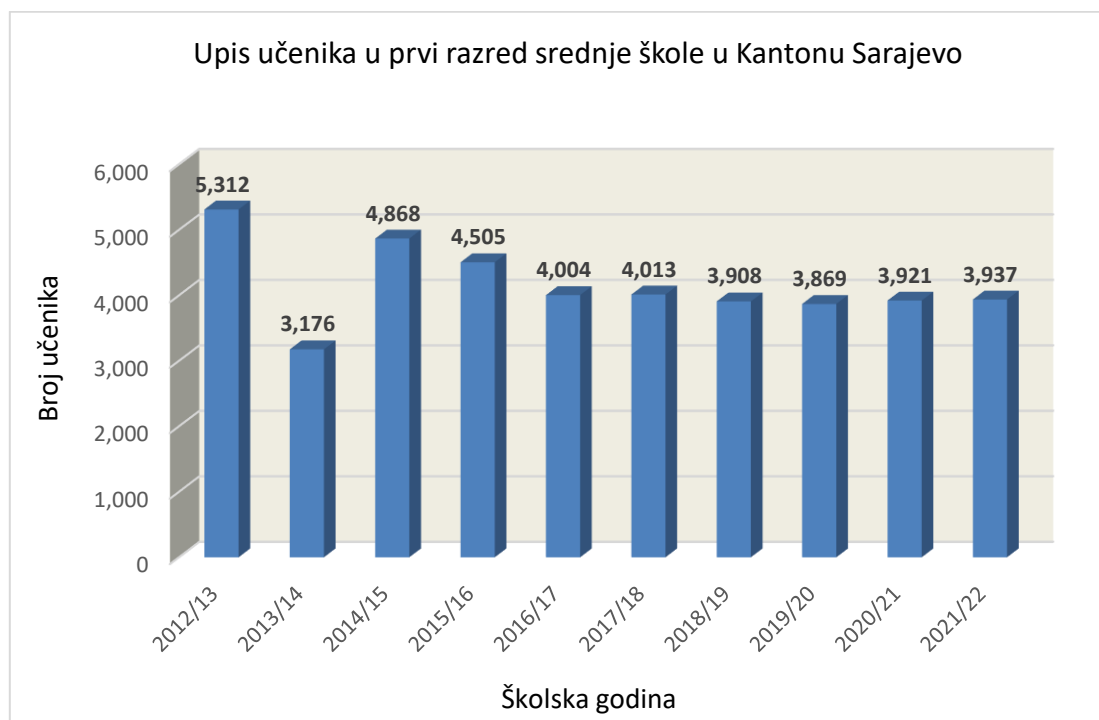
Zapadnohercegovački kanton

Resorno kantonalno ministarstvo nije dostavilo podatke o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole i ukupnom broju učenika srednje škole u Zapadnohercegovačkom kantonu.

Kanton Sarajevo

U školskoj 2021/22. godini, u prvi razred srednjih škola Kantona Sarajevo upisano je ukupno 3.937 učenika.

Upoređivanjem podataka o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole u tekućoj školskoj godini s podatkom iz prošle godine, može se ustanoviti da je ove školske godine upisano 16 učenika više, odnosno 0,4%.

Kada je u pitanju kretanje broja upisanih učenika u prvi razred srednjih škola u Kantonu Sarajevo u desetogodišnjem periodu, može se primijetiti da je u Kantonu Sarajevo broj učenika fluktuirao. Ukoliko uzmemo podatak iz ove školske godine i uporedimo ga sa školskom 2012/13. godinom, broj učenika je manji za 1.375 učenika, što u procentima iznosi 25,88%. Ipak, treba imati u vidu činjenicu da je u školskoj 2012/13. godini upisan značajno veći broj učenika nego u narednim školskim godinama, što uvećava procenat razlike prilikom poređenja tekuće i početne godine analize.

Ukupan broj učenika koji se obrazuju u srednjim školama u Kantonu Sarajevo u školskoj 2021/22. godini je **14.503**, što je za 247 učenika ili 1,67% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Kanton 10

Resorno kantonalno ministarstvo nije dostavilo podatke o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole i ukupnom broju učenika srednje škole u Kantonu 10.

2.2. Zbirni podaci o broju učenika srednjih škola u školskoj 2021/22. godini u Federaciji BiH i kretanje broja učenika srednjih škola u periodu školska 2012/13 – 2021/22. godina

Tabela 4: Broj učenika u srednjim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2021/22. godini

Redni broj	Kanton	Broj učenika	
		Prvi razred	Ukupno:
1.	Unsko-sanski	1.928	7.105
2.	Posavski	-	-
3.	Tuzlanski	3.889	14.669
4.	Zeničko-dobojski	3.238	12.183
5.	Bosansko-podrinjski	184	749
6.	Srednjobosanski	-	-
7.	Hercegovačko-neretvanski	1.749	6.991
8.	Zapadnohercegovački	-	-
9.	Kanton Sarajevo	3.937	14.503
10.	Kanton 10	-	-
Ukupno Federacija BiH		-	-

Izvor: Podaci u tabeli 4 prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava.

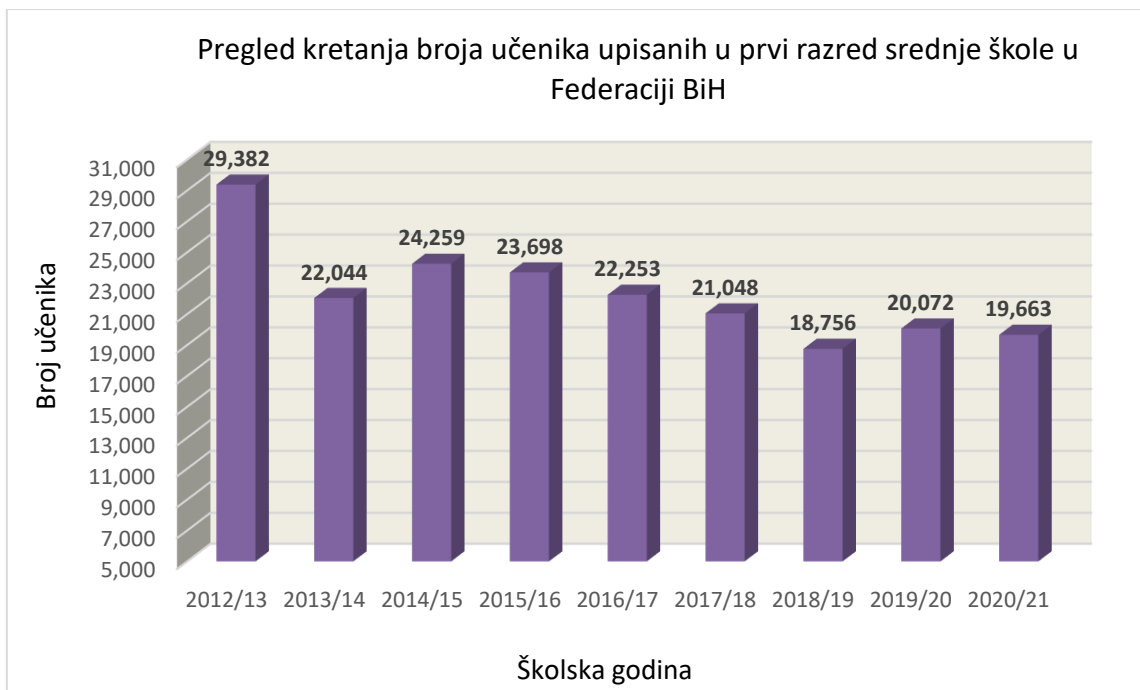
Tabela 5: Pregled kretanja broja upisanih učenika u prvi razred srednjih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2012/13 – 2021/22. godina

R. br.	Kanton	Školska godina										Povećanje/smanjenje	% promjene ³ (k/a) ×100
		2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22		
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j		
1.	USK	3.794	2.362	3.188	2.843	2.659	2.510	2.380	2.111	2.060	1.928	-1.866	-49,2%
2.	PK	502	426	411	318	342	279	271	259	222	-	-	-
3.	TK	6.153	4.191	4.076	4.743	4.497	4.370	4.253	4.144	4.042	3.889	-2.264	-36,8%
4.	ZDK	4.356	3.748	4.454	4.093	3.812	3.529	3.666	3.455	3.387	3.238	-1.118	-25,7%
5.	BPK	378	197	330	298	251	227	216	211	203	184	-194	-51,3%
6.	SBK	3.767	3.362	3.063	3.088	2.839	2.677	1.128	2.596	2.525	-	-	-
7.	HNK	3.041	2.603	2.064	2.401	2.290	1.885	1.714	2.061	1.889	1.749	-1.292	-42,5%
8.	ZHK	1.253	1.249	1.108	1.012	1.004	976	652	815	877	-	-	-
9.	KS	5.312	3.176	4.868	4.505	4.004	4.013	3.908	3.869	3.921	3.937	-1.375	-25,9%
10.	K10	826	730	697	397	555	582	568	551	537	-	-	-
Σ Federacija BiH		29.382	22.044	24.259	23.698	22.253	21.048	18.756	20.072	19.663	-	-	-

Izvor: Podaci u tabeli 5 za školsku 2012/13, 2013/14, 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19, 2019/20. i 2020/21. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 189/2013, 204/2014, 221/2015, 238/2016, 253/2017, 273/2018, 294/2019, 312/2020. i 330/21. Podaci koji se odnose na školsku 2021/22. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava.

³ Zaokruženo na jednu decimalu.

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine za prethodnih devet školskih godina⁴

U grafikonu iznad prikazani su zbirni podaci za Federaciju BiH za prethodnih devet školskih godina. Razlog zbog kojeg nisu prikazani zbirni podaci na nivou Federacije BiH za tekuću školsku godinu jeste taj da od resornih ministarstava Posavskog kantona, Srednjobosanskog, Zapadnohercegovačkog i Kantona 10 nismo dobili tražene podatke za školsku 2021/2022. godinu. Stoga, za tekuću školsku godinu ne raspolažemo kompletnim podacima za cijelu Federaciju BiH. Ipak, i pored navedenog, pregled kretanja broja učenika u prethodnih devet školskih godina, kao i podaci iz šest kantona za tekuću školsku godinu, ukazuju na nastavak trenda smanjenja broja učenika upisanih u prvi razred srednje škole.

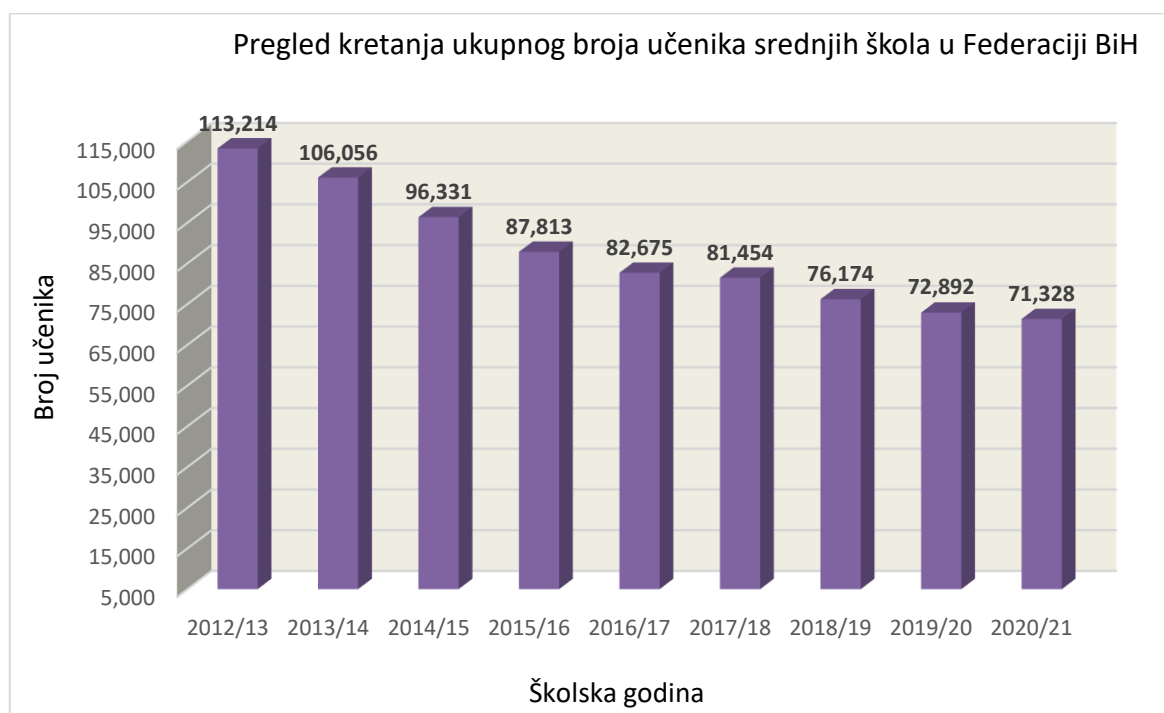
Ukoliko analiziramo podatke iz tabele 5 za kantone koji su dostavili podatke za tekuću školsku godinu, ustanovit ćemo da, posmatrano po procentima smanjenja broja učenika, najveće smanjenje upisanih u prvi razred srednje škole u ovoj školskoj godini u odnosu na početnu godinu posmatranja bilježe Bosansko-podrinjski kanton Goražde (-51,3%), Unsko-sanski kanton (-49,2%) i Hercegovačko-neretvanski kanton (-42,5%).

⁴ Zbirni podaci za Federaciju BiH su dati za prethodnih devet školskih godina. Zbog nepotpunih podataka o broju učenika srednjih škola u FBiH u tekućoj školskoj godini, iz razloga što navedene podatke nismo dobili iz Posavskog, Srednjobosanskog, Zapadnohercegovačkog i Kantona 10, posljednja školska godina nije uvrštena u grafikon.

Tabela 6: Pregled kretanja ukupnog broja učenika u srednjim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2012/13 – 2021/22. godina

R. br.	Kanton	Školska godina										Povećanje/smanjenje	% promjene ⁵ (k/a)×100
		2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22		
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j		
1.	USK	12.734	11.904	11.058	10.239	9.619	9.496	8.698	8.046	7.501	7.105	-5.629	-44,2%
2.	PK	1.673	1.670	1.600	1.413	1.300	1.160	1.037	986	896	-	-	-
3.	TK	24.680	22.484	19.226	16.850	15.751	15.966	15.582	15.078	14.923	14.669	-10.011	-40,6%
4.	ZDK	19.271	17.900	16.228	14.778	14.478	14.006	13.558	12.688	12.365	12.183	-7.088	-36,8%
5.	BPK	1.389	1.242	1.202	1.031	948	964	896	832	788	749	-640	-46,1%
6.	SBK	13.583	13.402	12.333	11.420	10.610	10.087	8.320	7.878	7.869	-	-	-
7.	HNK	11.385	11.170	9.621	9.386	8.614	8.089	7.614	7.328	7.055	6.991	-4.394	-38,6%
8.	ZHK	4.406	4.494	4.419	4.265	4.029	3.803	3.390	3.265	3.138	-	-	-
9.	KS	21.229	18.966	17.904	16.148	15.285	15.926	15.162	14.733	14.750	14.503	-6.726	-31,7%
10.	K10	2.864	2.824	2.740	2.283	2.041	1.957	1.917	2.058	2.043	-	-	-
Σ Federacija BiH		113.214	106.056	96.331	87.813	82.675	81.454	76.174	72.892	71.328	-	-	-

Izvor: Podaci u tabeli 6 za školsku 2012/13, 2013/14, 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19, 2019/20. i 2020/21. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 189/2013, 204/2014, 221/2015, 238/2016, 253/2017, 273/2018, 294/2019, 312/2020. i 330/21. Podaci koji se odnose na školsku 2021/22. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine za prethodnih devet školskih godina⁶

Razmatrajući podatke iz tabele 6, koja obuhvata period školska 2012/13 – 2021/22. godina, kao i grafički prikaz kretanja ukupnog broja učenika u Federaciji BiH za

⁵ Zaokruženo na jednu decimalu.

⁶ Zbirni podaci za Federaciju BiH su dati za prethodnih devet školskih godina. Zbog nepotpunih podataka o broju učenika srednjih škola u FBiH u tekućoj školskoj godini, iz razloga što navedene podatke nismo dobili iz Posavskog, Srednjobosanskog, Zapadnohercegovačkog i Kantona 10, posljednja školska godina nije uvrštena u grafikon.

prethodnih devet školskih godina, može se konstatirati da postoji trend kontinuiranog smanjenja broja učenika srednjih škola u Federaciji BiH.

Najveće procentualno smanjenje broja učenika srednjih škola u tekućoj školskoj godini u odnosu na početnu godinu posmatranja (školsku 2012/13. godinu), među kantonima za koje imamo podatke za ovu školsku godinu, zabilježeno je u Unsko-sanskom kantonu (-44,2%), Tuzlanskom kantonu (-40,6%) i Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde (-46,1%).

REZIME

Početak školske 2021/22. godine obilježilo je povratak svih učenika u školske klupe, kako učenika svih razreda osnovnih, tako i učenika svih razreda srednjih škola, te u većini kantona vraćanje trajanja školskog časa na 45 minuta. Naravno, uz povratak svih učenika u školske klupe, naglasak je ostao na obavezi poštivanja propisanih higijensko-epidemioloških preporuka i naredbi Federalnog i kantonalnih kriznih štabova ministarstva zdravstva. Početak školske godine bio je 1. septembra za učenike četiri kantona u Federaciji BiH, a za učenike ostalih šest kantona 6. septembra. Potrebno je navesti da se način realizacije nastave u školskoj 2021/22. godini može promijeniti u toku školske godine, odnosno može doći do djelimičnog ili potpunog povratka na online nastavu, ukoliko epidemiološka situacija bude značajno pogoršana i bude uzrokovala izmjenu preporuka i naredbi koje propisuju Federalni i kantonalni krizni štabovi ministarstva zdravstva. Svakako, kantonalna ministarstva obrazovanja na osnovu istih donose odluke koje se odnose na način realizacije odgojno-obrazovnog procesa u školskoj 2021/22. godini, odnosno mogu revidirati postojeće odluke. Smatramo da su i ove školske godine, kao i prethodne, kantonalna ministarstva obrazovanja i odgojno-obrazovne ustanove spremne da se uspješno nose sa svim izazovima koje može donijeti pandemija COVID-19. Ipak, zbog brojnih prednosti i koristi koje nastava u školskim klupama ima za učenike i njihov socio-emocionalni, kognitivni i fizički razvoj, nadamo se da će epidemiološka situacija ostati povoljna i da će se tokom cijele školske godine nastava moći izvoditi u školskim objektima.

Kada je u pitanju broj učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine, evidentan je nastavak trenda smanjenja broja učenika. Broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u Federaciji BiH u tekućoj školskoj godini je **17.953**, a u odnosu na prethodnu školsku godinu, manji je za 750 učenika ili 4,01%. S druge strane, upoređujući podatke o broju učenika prvih razreda osnovne škole u školskoj 2021/22. godini u odnosu na podatke iz početne godine desetogodišnje analize (školska 2012/13. godina), broj učenika u ovoj školskoj godini manji je za 3.888 učenika ili 17,8%.

Razmatranjem podataka o ukupnom broju učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period od školske 2012/13. do školske 2021/22. godine, primjetno je kontinuirano smanjenje broja učenika osnovnih škola. Prema zbirnim podacima za Federaciju BiH, broj učenika osnovnih škola u tekućoj školskoj godini je **173.145** učenika, a u odnosu na broj učenika osnovnih škola u prethodnoj školskoj godini, manji je za 2.171 učenika ili 1,24%. Pored navedenog, upoređujući podatak o broju učenika osnovne škole u Federaciji BiH u školskoj 2021/22. godini u odnosu na početnu godinu desetogodišnje analize (školsku 2012/13. godinu), broj učenika u ovoj školskoj godini manji je za 26.424 učenika ili 13,2%.

Važno je spomenuti da je pandemija COVID-19 negativno uticala na realizaciju obaveznog programa predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu. Naime, u većini kantona ovaj program nije bio obavezan u prethodnoj

pedagoškoj godini, odnosno nije se realizirao ili se realizirao za manji broj djece čiji roditelji su bili saglasni sa uključenjem djece u navedeni program. Stoga, obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem u godini pred polazak u osnovnu školu značajno je smanjen, a u većini kantona obuhvatao je pretežno djecu uključenu u cjelodnevni ili poludnevni boravak u predškolskim ustanovama.

Analizom kretanja broja učenika upisanih u prvi razred srednjih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine u prethodnih devet školskih godina, te analizom podataka iz šest kantona koji su dostavili podatke o upisu za tekuću školsku godinu, može se primijetiti nastavak trenda smanjenja broja učenika upisanih u prvi razred srednje škole. Ukoliko analiziramo podatke za kantone koji su dostavili podatke o broju upisanih učenika srednjih škola za tekuću školsku godinu, ustanovit ćemo da, posmatrano po procentima smanjenja broja učenika, najveće smanjenje upisanih u prvi razred srednje škole u školskoj 2021/22. godini u odnosu na školsku 2012/13. godinu bilježe Bosansko-podrinjski kanton Goražde (-51,3%), Unsko-sanski kanton (-49,2%) i Hercegovačko-neretvanski kanton (-42,5%). Iz ovog pregleda su izuzeti kantoni koji nisu dostavili podatke o broju učenika srednjih škola (Posavski, Srednjobosanski, Zapadnohercegovački i Kanton 10).

Kada je riječ o podacima o ukupnom broju učenika srednjih škola u Federaciji BiH, prisutan je trend kontinuiranog smanjenja broja učenika srednjih škola. Najveće procentualno smanjenje broja učenika srednjih škola u tekućoj školskoj godini u odnosu na početnu godinu analize (školsku 2012/13. godinu), među kantonima za koje imamo podatke za tekuću školsku godinu, zabilježeno je u Unsko-sanskom kantonu (-44,2%), Tuzlanskom kantonu (-40,6%) i Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde (-46,1%).

PREPORUKE

Preporuka 1. Potrebno je svoj djeci predškolskog uzrasta osigurati mogućnosti da budu uključena u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, u skladu s članom 16. Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini, uvažavajući epidemiološko-higijenske mjere i preporuke.

Preporuka 2. Potrebno je uspostaviti efikasan sistem evidentiranja djece koja ne upisuju osnovnu i srednju školu i koja napuštaju osnovno i srednje obrazovanje prije njegovog završetka. Posebnu pažnju treba posvetiti djeci iz marginaliziranih grupa koja su, usljed krize izazvane COVID-19 virusom, u većoj opasnosti da prekinu obrazovanje prije njegovog završetka.

Preporuka 3. Potrebno je osigurati pravo upisa u osnovnu školu djeci koja nisu evidentirana u matične knjige rođenih i olakšati procedure upisa za djecu pripadnika romske nacionalnosti, djecu stranih državljana i drugu djecu koja mogu imati birokratske prepreke prilikom upisa u osnovnu školu.

Preporuka 4. Potrebno je razvijati i podržati programe naknadnog sticanja osnovnog i srednjeg obrazovanja za odrasle bez kvalifikacije i osigurati određena sredstva za ovu namjenu iz federalnog, kantonalnih i općinskih budžeta.

Preporuka 5. U budžetima općina, kantona i Federacije BiH potrebno je osigurati dovoljno sredstava za podršku porodicama koji imaju djecu školskog uzrasta, posebno onima u stanju socijalne potrebe, kroz osiguranje besplatnog prijevoza učenicima osnovnih i srednjih škola koji imaju pravo na isti, u skladu s važećom zakonskom regulativom, besplatnih udžbenika i drugih vidova finansijske podrške školovanju djece. Svrha navedenih mjera je preveniranje napuštanja osnovnog i srednjeg obrazovanja prije njegovog završetka.

Preporuka 6. Neophodno je djeci s invaliditetom osigurati nesmetan pristup i učešće u kvalitetnom predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju i poboljšati kapacitete odgojno-obrazovnih ustanova za stvaranje inkluzivnog okruženja za socijalizaciju, odgoj i obrazovanje sve djece.

Preporuka 7. Usljed izazova sa kojima je suočen obrazovni sektor radi pandemije COVID-19, potrebno je osigurati kontinuitet izdvajanja za obrazovanje, a po mogućnosti i povećanje istih. Dodatna sredstva se trebaju usmjeriti u nabavku potrebne opreme kako bi sva djeca imala pristup kvalitetnom obrazovanju, uključujući i kvalitetan pristup online nastavi. Također, potrebno je osigurati da se nastavnicima, stručnim saradnicima i direktorima škola pruži odgovarajuća podrška u vidu edukacija i dr., kako bi se nastavili uspješno nositi sa izazovima u okolnostima izazvanim pandemijom COVID-19.